

34. szám. Auguszt. 20. 1868.

HAZÁNK

S A

KÜLFÖLD.

Szépirodalmi, ismeretterjesztő és társaséleti
KÉPES HETI KÖZLÖNY.

MEGJELENIK MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN.

SZERKESZTŐ-TULAJDONOS:
SZOKOLY VIKTOR.

KIADÓ:
EMICH GUSZTÁV.

A képeket kitünőbb művészeink rajzolják s metszi RUSZ K.

Előfizetési föltételek:

Pestre vagy vidékre, postai küldéssel vagy házhoz hordással,

egész évre	6 frt — kr.
félévre	3 frt — „
negyedévre	1 frt 50 „

Előfizethetni minden postahivatalnál.

Hirdetmények díja: 3 hasábos petitaor egyszeri hirdetésnél 5 uj kr. Bélyegdíj külön 30 uj kr.

Az előfizetések s a hirdetményi illetek a kiadóhivatalba (Barátok-tere 7-dik sz.)
 a kéziratok pedig a lap szerkesztőséghez (Dohány-utca 1-ső sz.) bérmentes
 levelekben intézendők.

PEST, 1868.
 NYOMATOTT EMICH GUSZTÁV
 M. AKAD. NYOMDÁSSZÁL.

Negyedik évi folyam.

34. szám.

Augusztus 20-án. 1868.

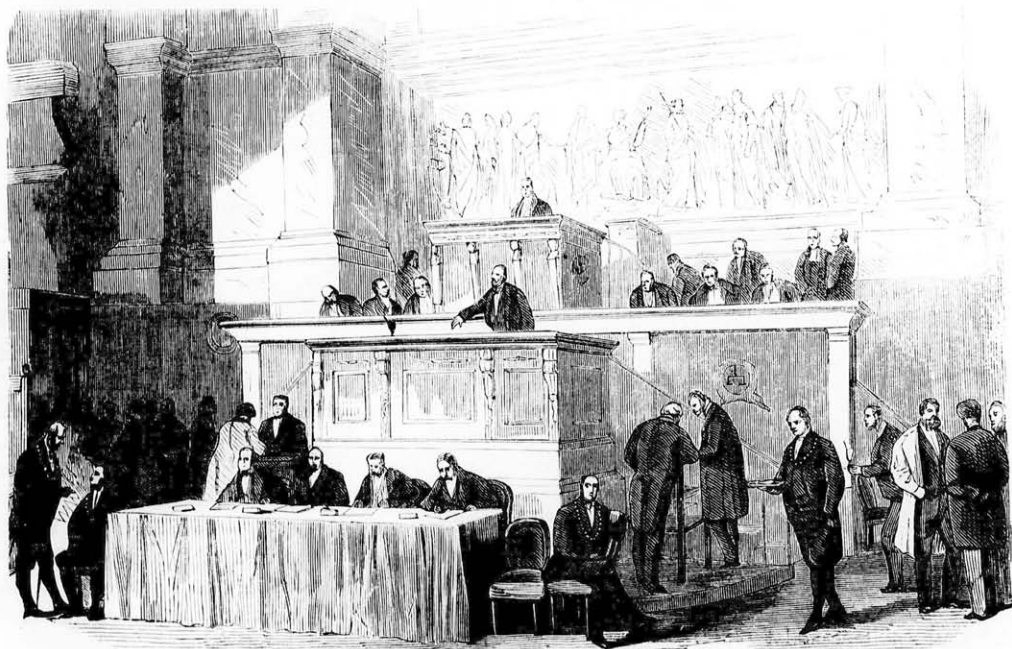
Párisi képek

III.

(Páris szerelmei. A francia nő. A magyar nő. A grisette)

Nagyon hiányos lenne leírásunk, ha Páris leg-
jellemzőbb oldalát: szerelmeit nem említjük fel.
E tulajdonának köszönheti az ujkori Babylon ci-

mat nyujtanak egy világáros erkölcsi rom-
lottságáról, mely azonban a ferde civilizáció s
a túlnépesedésből származó megélhetési gond

A francia törvényhozó testület szöszéke. (A „Párisi képek” c. cikkhez.)

met, melylyel az erényes német sógorok boszant-
ják. A Mabilie, closerie de Lilas, chateau rouge
stb. mulatóhelyek bachanáliái élnék fogal-

szükséges következménye és vajmi kevészer
rejlik az ok saját magában az egyénben, mint a
moralisták általában hiszik. Becsület, erény, ba-

rárság, szerelem, olyan elárúsítható cikkeket, melyeket a szükség pénzért ad el. Azért is a civilizáció új rabszolgaságának e főhelyén minden embernek, legyen férfi vagy nő, pénzértéke van. A férfitől becstületet, a nőtől erényét veszik meg, az ember e legdrágább kincseit, melyeket visszaszerezni nem lehet. Civilizáció és túlnépesedés! De lehetne-e Rousseau ősemberéhez visszatérni mind a romlottság elkerülésére? Hol volna hely a földön annyi remetek a erdő annyi ember számára?

Vigyázz zsebedre és szivedre; ez legyen jel-szavad, ha Párisba jössz. Minden lépésednél egy-egy enyves vesszőre, vagy hálóba akadhatsz, ha elvakulva, az a kis naptény elhagy, melyet ovatosságnak hívnak. Mint vadász, láthatad szarvasvadászaton mint keresik fel a vadat, követik nyomon s csalják lesbe. Gazdag idegen, itt te vagy a vad s vadászaid a zsebmetsző agancsosok s ollósok s a cocotte őzikék. A lépek a kisebb madaraknak valók, hanem az aranyláncos arslánoknak hálót vetnek. A pók nem szövö oly ügyesen fonalát, mint a párisi lepkék e hálót. Ne bámulj sokat, nehogy zsebed fekvése látkörödből kiessék s ne tekintgess, nehogy oly tízre gerjedj, mely jégre visz

Csacsogó női ajkakat akarsz hallani, úgy jőjj Párisba s fogalmad nagyon tiszta lesz. Beszélnek nálunk is gyorsan, hanem az vagy felindulásban történik, vagy kellem nélkül s inkább pörölés a neve, hanem a csacsogást, a „cause-rie“t, csak a párisi nők értik. Nom is nőnek, hanem gyermeknek tünik fel s misem oly összhangzó, mint sokat mondó arca s beszéde, úgy hogy ha hallgatod, magad is bámulsz és ajkadra jó a „charmanthe“ szó. A mimika és beszédten itt a nőekkel születnek. Nincs csunyább, mintha a nőn észre lehet venni, hogy színésznő, s megtalálni a vonásokat s tekinteteket, melyekkel hatni akar s elárulja, hogy tükörből tanult hatásadászatot; hanem ismét semmi sem tehet annyi hatást a gyöngye férfi nemre, mint midőn a nő tudja mely tulajdonok s bájjakkal hathat rá, ezeket úgy alkalmazza, mintha azok birtokának tudatával nem birna sigy kitünően parodizálja a naiv ártatlanságot s az öntudatlan szépséget; csupán beszédje szelleműssága árulja el, hogy a naivság alatt sok tapasztalat rejlik.

És a francia nők mind ilyenek, ebben rejlik halásuk. Szépeknek általában nem mondhatók, az arc vonalai s termetük nem felelnek meg mindig a plasztikai szabályoknak, de a szemek szikrái, az ajkak bájos mosolya, az a kedves

beszéd, a mi fő, a mi szépségük mindene, s a mi annyira megkülönbözteti őket minden más nemzet nőtől: — kecses és dölceg járásuk feledteti e hiányokat. „Fej és láb“, ezt tartja egy régi közmondásunk, a francia talpra állítja ezt a mondat s úgy igazítja ki, hogy „láb és fej.“ Láttál-e kis barázdabillegetőt, a mint eledle után lépdegel s szétekintget? Képzeld ezt fülemülebeszédűnek, tisztának mint a hattyu (ebben a párisi nők követendő szép példák) s ragyogón színesnek, mint a kolibri s ezen egyveleg lesz legtalálhatóbb hasonlat a francia nőre, ha „madárkának“ akarjuk nevezni őt. Lépti, menni, sétálni tud mindenki, de járni csak a francia nő. Nem látsz itt rongyos, ruha alá rejtett sarukat vagy papucsokat, hanem csupa új szalagos, magasszárú cipőket, melyeket a majd féltérdig felecsiptett ruha láthatókká tesz. Bármily esetlen bohó öltönyt vagy frisuret vegyen magára s fonja háját rébuszként kitalálhatlan csomók s alakzatokba a francia nő, az neki mind jól áll, mert főjellemonása a gyermetség.

Tetszik tehát a francia nő a szemnek. Hanem ha hozzá tesszük, hogy kerüli a dolgot, csupán csak piperéskedni szeret, a konyha alakját csak valami regényből ismeri s tőle akár fán teremhet a tejfel s gyárnból kerülhet a buza, az neki mind egy; ha felfordul is a világ, csak a boulevardok s színházak maradjanak meg, meg férje barátjai, hogy legyenek, kik őt kedvesnek találják s a kiknek mutogathassa magát; s ha meggondoljuk, hogy anyai szeretete megengedi, miszerint gyermekét vincennes-i vagy versailles-i dajkákkal neveltesse s a bölcsőnek sehol a szobában ne találjon alkalmas helyet, — akkor elmulik az a varázs-fény s ragyogó szín, melyben a párisi nő feltűnt előttünk s még a coelibatának is mindjárt az első gondolata, hogy francia nő mégis csak nem kellene feleségedül s a fecsegő bábbal hamar megunnád a játszást s ezzel emlékedbe jutnak az öreg Fáy nőalakjai, a tyukoknak gabnaszemet hintő Klárésika s a kertben gyomlálógató s öntözgető Ilkácska s magyar Arkádiánk gyönyörűséges piros pozsgás igaz szemű, igaz színű, igaz fogu, igaz szívű hölgyei; de egyszerűsmind lehetetlen, hogy ne szomorodjál el magadban, ha látod, hogy szép nőink minden áron franciásítani akarják magukat, a nélkül, hogy Franciaországban születtek s a színházak és boulevardokban nevelkedtek volna. Elhiszik, hogy nem ellentét a magyar nő s francia viselet, lepkék akarnak lenni könnyelműség nélkül, üres bábok annyi érzés mellett, szivtelenek édes szerelmük s

gyermekszeretetik dacára, külsőségek oly belső drága kincs mellett, minő romlatlan szívük.

Midőn Mabillean néhány divathölgy összebeszélve, alaptalan hajcsomókkal fején, melyekről mindenki tudta, hogy kócot fedeznek, megjelent, — mosolylyal kíséré őket az egész férfiközönség, a nőkben azonban irigység kelt fel, irigylék a közfigyelmet, melyet költöttek társnőik s másnap ők is kettős fejjel jelentek meg. És néhány bohó hölgy szeszélye folytán e ferde hajviselet mily hatalomra vergődött! Párisban már meg-megdől zsarnoksága, de nálunk még követik. Párisiak lesznek nőink, ferde lesz a természetes, mulnak az idylli idők s a szerelmes ifju, midőn imádottja homlokát meg akarja csokolni, azt a furcsa választ kapja, hogy „ne rontsd el a fejemet!“ Révay nagy nyelvész volt, hanem nem hiszem, hogy kitalálhatta volna ez időben e mondat értelmét.

Eredeti alakja Páris népségének a grisette. Az igazi grisettet értjük s nem azon tágkörű fogalmat, melyet illetéktelenül használnak s terjesztenek ki olyakra is, kiket ez nem illet. Valódi jelentésében a grisette „szabad leány“-nak nevezhető, vagyis oly nőnek, ki önmaga és szíve fölött tökéletesen szabad. Szülői legtöbbször nincsenek, rokonai nem gondolnak vele, így kilökve a nagy világba, önfentartásáról magának kell gondoskodnia s gondoskodik is, mert a grisette büszke szabadságára s pénzért nem adja el magát. Takarosan, tisztán öltözködik; nappal szorgalmasan varrogat, megmaradt pénzén regényeket, virágokat vesz, vagy színházba jár. Ott veszi rendesen kalandos élete kezdetét. Minden oldalról szemüvegeztetve, erénye hősiés próbát áll ki; ő azonban nagyon megválasztja azt, kit „jövendőbelijéül“ akar. Ennek pillantásait figyelemre méltatja, megszólítására felel, haza kísértetni engedi magát, látogatásait s apró ajándékait elfogadja s végre ha szíve rokonszenvet érez imádója iránt, megosztja vele lakását, örömeit s buját. A grisette

élete nagyon regényes. Ugy élnek aztán együtt, mint valamely szerelmes gerlepár. A grisette ily nemű férje rendesen iparossegéd vagy deák. Várni egymásra, éveken át sohajtozni, a messze pere után, mely egyesítendi őket — ezt nem bírná ki a szalmatüzi francia sziv. Szakitnak a társadalmi kötelékeken s kiket pap és törvény nem egyesít, összeköti a szerelem rózsálánca, s abban a nagy tömkelegben, zajos világban, csendes idylli életet élnek. Szívüket és vagyonukat összeteszik. Keresményüket közösen fogyasztják el, s hol egyik, hol másik segít, ha a financia balance-irozik. Együtt járnak sétára, színházba, a Chateau rouge ba vagy a Mabilleanba táncvigalomra, ünnepe napokon a vincennes-i, romainville-i vagy boulogne-i erdőbe. Eljönnek a többi leánytársak is kedveseikkel s közös költségen mulatságot csapnak s olykor „feleséget cserélnek,“ ha már hosszabb ideig együtt élve, megunták egymást s a grisette is elfáradt a hü levésben. Megcsalni imádóját véteknak tartaná; egymásután lehet akárhány, de egyszerre csak egy s ebben ki van mondva a grisette jelleme, mely által különbözik a közönséges nőktől, ő azért jószívű s újatos marad s csak a mostoha sorsot játsza ki s az emberek előítéletét. Madame vagy mademoiselle-nek szólítják-e őt, az neki mindegy, annál is inkább, mivel e két nevezet most már ugysis vegyesen használtatik s a bon ton úgy hozza magával, hogy a tisztesebb kisasszonyt „madame-ozák.“ Minek is oly feltűnő különbséget tenni nő és nő közt, miért ne lehetne egy közös címük, mint a férfiaknak az „ur“?

Egyik jó hatása a francia forradalomnak, hogy az egyenlőséget legalább a cimben sikerült kivinnies a szegény targoncás ép oly illetékes a monsieur-ra, mint a gazdag bankár s a kisasszony ép oly jogosult dame, mint az, a ki férjnél van.

(Folyt. köv.)

Radó Béla.

Az „Idyllek és epigrammok“-ból.

(Runeberg után svéd eredetiből.)

I.

Szólt a lányka a koros szülőnek:
„Meglesz ugy-e esküvőm az őszszel ?“
S szólt az anya: „Hagyd el a tavaszra,
Jobban illik a tavasz-szak ahhoz;
Lám tavasszal fészkel a madár is.“
„A tavasz mért volna nászhoz illőbb ?
Hadd fészkeljen a madár tavasszal,
Minden évszak jó, anyám, a nászra.
Csak szeressek minden évszakaszban.“

II.

Mely alatt hü ifju ha'na porlad;
A siron két nyárfá suttog; egykor
Kedvesének ujjá ültetd el;
Most füeska szökdél a faúrnyoa,
A kit másik férjével nevelt föl,
Lepkét kerget és virágokat tép.

III.

A csalitba két pintyöke fészkel,
Mig tavasz volt zenge mindig a him.
Ámde nyáron már el-el hal a dal,
S megszün énekelni öszre végkép.
S mért? Azért, a míg tavaszba tartott,
Csak szerelme s hitvesére gondolt,
Aggalom közelgetett a nyárral,
Félti fészkrét, későn kelt kicsinyjé;
És hideg napok jövének öszszel
És a vágy: csak menni, menni innen.

IV.

Nyitva lánykámnál az ablak.
Hogyha én madár lehetnék
Bérepülnék nyomban hozzám,
Engem ő kalitba zárna,
Kis pohárba vizet adna,
Kendernaggal föltne vályut.
Ámde szólnék: „Félre lányka,
Félre vizzel és a maggal!
Tudd meg, a vidám madárka
Édes könnyel oltja szomját
És szerelmi csókkal él csak.“

György Vilmos.

A „Zöld elefánt“

— Elbeszélés —

A „Zöld elefánthoz“ címzett kereskedés nagy hirben állott a fővárosban. Reggel hat óratól este kilenc óráig folyton lehetett vásárlót látni a boltban. Sok kis kereskedő megelégedett volna egy évre azzal a jövedelemmel, mit a „Zöld elefánt“ egy nap alatt bevett.

Nagyon jól emlékeztek a szomszédok, mikor még Müller ur, a „Zöld elefánt“ tulajdonosa, nagyon kis elefántot festetett táblájára, mert a tábla is nagyon kicsi volt s még kisebb a kis szatócsbolt. Abban az időben még mindent árultak a kis boltban, mitől meg lehetett gazdagodni.

Reggel öt óra után már talpon volt Müller úr kis boltjában s rendezgetett. Nagyon rendes fiatal embernek tartották, a gazdagabb szomszédai; mikor reggelenkint ajtaját s tábláját felnyitotta, rendesen azt mondták, hogy még gazdag ember lesz ebből a fiatal emberből.

Ez az idő már rég elmúlt. Akkor még csak huszonnégy éves fiatal ember volt, egyetlen segédet sem tartott, nagyon csöndes, jámbor életet élt, sem vendéglőkbe, sem kávéházakba nem járt. Maga főzte magának az ebédet s reggelire egy kis sajttal s darabka kenyérral megelégedett. Öltözetét sem igen változtatta. Volt egy sziürke kabátja, ebben járt hat esztendeig s nem kefélt, csak hogy ne kopjék.

Csak néha-néha öltötte magára fekete kabátját, mikor a statio-utcai kis házba lépett. Ilyenkor szépen megfésülködött, fekete kabátját végig simogatta s örömtől ragyogó szemekkel állott meg a szobaajtó előtt.

Ebben a házban, ebben a szobában lakott abban az időben Kolnhuber Anna, az a szép kis szöke leány, kit három évvel később Müller úr oltárhoz vezetett.

A „Zöld elefánt“ napról-napra emelkedett. A

kis elefántból nagy elefánt lett. Az üres süveg-cukrok helyét, miket Müller úr szükségből a polcokra rakosgatott, teli cukor süvegek foglalták el. Kolnhuber Anna kisasszonynak, mikor mint Müller Adolfné asszonyság lépett a bútorozott kis lakásba, nem volt oka panaszkodni az élet szükségjei ellen. Müller úr minden kívánatát teljesítette kedves feleségének. Az igaz, hogy a kedves feleség nem is halmozta túl kéréseivel.

Müller úr bár a menyegző napján tiszta feketebe öltözött, a menyegző után ismét fölvette sziürke ruháját.

Most már még inkább nézhetett dolgai után; kedves feleségét mindig ott látták a boltajtó mellett ülni kötéssel kezében. Nem haragudott, ha minden percben kellett is fölkelni. Egy krajeár ára kénköves gyufaért letette háromszor kötését.

A szerencse nem hagyja el a szorgalmat. Az eladott gyufa s gyertya árából pár év alatt esinos kis házat építtetett magának s a „Zöld elefánt“-ot még szebben festeték ki boltajtájára.

Különbben kellett is a pénz. A kis Annácska (kit csupa kegyelethől kedves felesége nevére kereszteltetett Müller úr) napról napra növekedett. Minden oldalról gratuláltak: milyen szépen fejlődik a kis Anna, milyen gyönyörű szemei, milyen dús haja, finom arca van, valóságos angyal.

Müller urnak szíve csak úgy dobogott örömben, mikor lánykáját dicsérték. Ilyenkor először feleségét, aztán leánykáját csókolta meg a „Zöld elefánt“.

Eleintén csak az öreg urak bókolnak a kis leánykának, csak az öreg urak mondták, hogy bájos lányka lesz a kis Annából; némelyek még azt is megjegyezték, hogy Müller úrra hasonlít, minnek a jószívü kereskedő még inkább örvendett.

Az öregek helyét a fiatalok kezdték elfoglalni. A tizenöt éves bájos leánykára már nem mondták, hogy szép lesz, hanem azt mondták, hogy valóságos angyal.

A ferenciek temploma előtt egész csapat fiatal ember lézengett minden vasárnap féltizenkét órákor, mikor a kis misének vége volt.

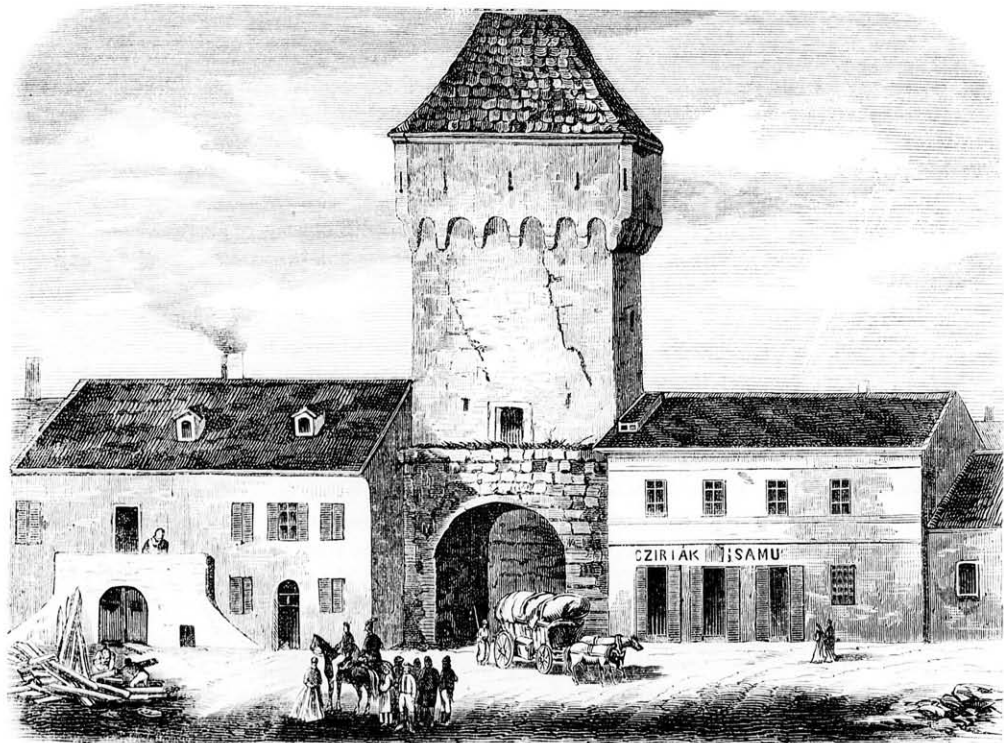
A kis Anna meg nem állhatta, hogy meg ne kérdezze mamájától: mit néznek minden vasárnap itt ezek a fölvegyszerzett szemű fiatal emberek?

A mama azt felelte, alkalmasint a sok szép

áldozatot hoztak zsebökből, hogy a szép Anna szemciből egy-egy pillantást láthassanak. Anna kisasszony kezdte sejteni, hogy a vasárnapi fiatal emberek sem a selyem ruha kedvéért járnak a templom elé.

Nem csoda, ha a fiatal embereknek feltűnt, nem csoda, ha kedvéért font számra vették a milly gyertyát, mert Anna kisasszony csakugyan szép barna leány volt, a legszebb barna teremtés egész Pesten, tele bájjal, szellemmel, tele ártatlansággal.

Nem tartozott ugyan azok közé a szende höl-

A magyar kapu Kolozsvártt. (Péterffy D. rajza. Snövego az 535. lapon.)

selyem ruhát. Milyen bohóság, egy kis selyem ruháért minden vasárnap a templom előtt állni. Mennyi selyem ruhát láthatnak a kirakatokban.

A mama mosolygott, miután nem tudta volna, miért állnak meg a fiatal emberek a templom előtt, pedig jól esett anyai szívének, mikor egy kedvező megjegyzést hallott. Oh! a mamák hamarabb észre szokták venni leányuk szépségét mint a leányok magok.

De vajjon a boltba is azért jár-e annyi ember, hogy selyem ruhákat lásson? Még a sok fiatal embernek is minden lépten-nyomon akadt valami vásárlója a „Zöld elefánt“-nál. Egy-egy fontnyi gyertya-

gyecskék közé, kik minduntalan lesütik szemüket, minduntalan elpirulnak, ha néhány könnyű vért fiatal ember pár bókkal kedveskedik; szorítani engedik kezüket, hogy aztán zavartan visszahússák vagy éppen meg is támadhassák a tolakodót.

Tiszta kék szemével szabadon nézett mindenkire; a gyönyörű arc csak akkor pirult el, ha a mama valamivel nem volt megelégedve. Az udvarló világ émelgyős frázisain mosolygott, de nem mérgelődött, kezét nem húzta vissza félénken, ha éppen véletlenül valaki meg találta szorítani. Nem gondolt benne semmi rosztat.

Jól tudta, hogy nem rút, de azért nem volt

büszke rá; nem képzelődött, nem is nézegette magát a tükörben. Ha épen megdicsérte valaki szép termetét, domboru vállait, páratlan holló fekete fűrteit, pici száját: tetszett. Már tizenhatodik esztendejébe lépett s melyik tizenhat esztendőös leánya ment egészen a hiúságtól.

Ha valaki Szőke és Barna urat, Müller úr könyvvezetőit megkérdezi, kik Anna kisasszonnyal

együtt dolgoztak a comptoirban, még azt is megtudhatta volna, hogy a kisasszony a számádszhoz is csakugy ért, mint valami mathesis professor, hogy tudja az utósó árúciikk árát, mint a legelső segéd. Szőke és Barna úr még arról is tanuskodtak volna, hogy Anna kisasszonynak nincs párja az egész világon.

(Folyt. követ.)

Szépfoludy Ö. F.

A bácskai bunyevácok jelleme, viselete s szokásai.

Ha a népek történeteit figyelemmel olvassuk, azt találjuk, hogy a hol valamely nemzet letelepedett s egy másik nép vagy néptörödék lakta már ama helyet, akkor vagy a letelepedő, vagy a már ott lakó nép, a másik nép jellemét, szokásait, viseletét, sőt nyelvét is átvette. Példák erre a zsidók és bunyevácok. Így a zsidók nálunk, különösen az újabb időben, magyarok, Franciaországban franciák, Portugáliában portugallok stb.

A bunyevácok az alföldön magyarok közt telepedvén le, sokáig makacsul álltak ellent a magyar nyelvnek, de végre mégis a magyar nyelv és a magyar szellem náluk is otthonossá lön, és most már ritkán találni bunyevácokat, kik a magyar nyelvet ne tudnák.

A bácskai bunyevác, legyen az szegény vagy gazdag, nagy mértékben férfiasan büszke, különösen az urak irányában, s ritkán veszi le süvegét; a szolga gazdjával föltett süveggel beszél, és vele egy asztalnál eszik. Házi körében a bunyevác igen nyájas és barátságos s a büszkeség semmi jelo sem vehető észre rajta, barátok és ismerősök közt pedig igen élecs és gyakran hallunk valamely egyszerű szolgálégyéntől oly élelet, mely bámulatra ragadja a legműveltebbet is.

A mi nyelvüket illeti, az hasonló a szerb és horvát nyelvhez, csak hogy a mit a szerb „e“-nek, azt a bunyevác „i“-nek ejti ki, így: „lipa“ = szép; s a mit a bunyevác „i“-nek, azt a horvát „ie“-nek mondja, így: „szriüya“ és „szrietya“ = szerencse. A bunyevácok irodalma jelenleg a művelődés igen alacsony fokán áll, mert megmagyarosodván, az irodalmat csak is ezen a nyelven tanulmányozzák és művelik.

A bunyevácok különösen a földmívelést és baromtenyésztést szeretik; a marha-, ló- és birkatenyésztés náluk a legjobb karban van, s legszebb lovakat, marhákat és a legkövérebb juhokat csakis náluk található. A nők szövással és fonással, a leányok pedig himzés és pamutból szőtt kötények és abroszok varrásával foglalkoznak.

A bunyevác legényok télen-nyáron egyaránt, vasár- és ünnepnapokat kivéve — a szálláson (tanyán) gazdasággal foglalkoznak. Vasár- és ünnepnapokon azonban hazajönek, és délután kormába rándulnak, hol aztán elázva, gyakran véres verekedések támadnak, egyet kettőt agyon is ütnek.

A fiatal menyecskek nyáron át szintén a szálláson, télen pedig otthon a városban vannak, hol a legszolgaiabb munkákat végzik, mert a menyecske a bunyevácoknál csak szolgálónak tekintetik; a gyermekeket felölteteti, férjének csizmáját lehuzza, a házat tisztán tartja, vizet hord stb.

A mi öltözetüket illeti, a bunyevácoknál ös-időktől csak egy divat létezik, melyet századok sem valának képesek eltörölni. A férfiak fekete posztó nadrágot (csákesirá) zsinórral, mellényt (pruszluk) és dolmányt (réklíja) viselnek; télen pedig, vagy rossz időben, az öreg gazdák és szegényebb sorsuak még szüirt (kábánica) is akasztanak a nyakukba, a fiatal gazda-legények pedig magyar birka-bőrökből készült, és mindenféle színű pamuttal vagy selyem-virágokkal kivarrt drága subát (opáklíja) viselnek. A gazda-legények öltözete még azáltal is különbözik az öregekéétől, hogy azok nem posztó, hanem selyem (svilena) vagy arannyal áttört selyem (perusáká) vagy bársony (kádifá) mellényt, nyalka kordovány eszimat és széles karimájú juhászkalapot viselnek. A szegényebb legények igen is finom gatyákat és mesterségesen kivarrt virágokkal ékes ingeket (ozimátje kosulye) viselnek.

A nők öltözete, kivált a gazdag leányoké, bármely úri kisasszony legdrágább ruhájával vetélkedhetik. A bunyevác leány ritkán jár födetlen fővel, kivéve Sz.-Márk napján, ha menyasszony; különben pedig drága selyem kondóval (svilena marámá) köti be fejét; derekát drága, aranyvirágokkal áttört selyem, vagy bársony mellényke (pruszluk) fedi, szélein drága arany csipkével szegélyezve; ingük arany virágokkal van kivarrrva,

az ujjak szélén pedig drága, gyakran 4 ujjnyi széles csipkéekkel szegélyezve. Felköntöstitik színtén selyem, legtöbb esetben fekete bársony, arany csipkével szegélyezve, a felköntös alatt a legfinomabb selyem szoknyát, ez alatt a gazdag lányok ismét télen-nyáron egyaránt legalább is 20—25, a szegényebbek 14—17 szebnél szebb szoknyát viselnek. Elöl gyönyörű selyem, vagy bársony, arany csipkével szegélyezett és arany paszománttal bőven ellátott kötény (pregácsa) takarja el a szoknyát; végre lábaikat fehér harisnya (csórápé) és selyem vagy bársony, gyakran arany virágokkal kivarrt papucs díszesíti. A szegényebb leányok öltözte az által különbözik a gazdagokétól, hogy azok nem viselnek selyem vagy bársony szoknyákat, felöltöket, de a többiben egészen ugyanaz.

Vannak bizonyos napok és ünnepek, midőn a leányok magukat különösen fölékesítik, ily napok Sz.-Márk, urnapja, husvét, pünkösd, de különösen a vásár vasárnapja és hétfője. Ilyenkor aztán új selyem ruhákat vesznek. A gazdag leány öltözéke gyakran 5—600 forintba kerül, s ily öltözéket a gazdag bunyevác leány, évenként 2—3-szor vesz magának. Vannak bunyevác gazdák, kik vagyonuk legnagyobb részét leányaik öltözékeire fordítják s a szegények gyakran éheznek, de leányaiknak 2—3 ruhát kell venniök.

Végre szóljunk még néhány szót a bunyevácok mulatságairól is. Első helyen áll a „préló“, mi annyi, mint fonás. Ez többnyire lányos házaknál táncsal egybekötött vacsora, s különösen télen szokott történni; ez alkalomra a gazda disznót, ludakat, csibéket stb. ölet. A vacsorára a ház rokonai és a lány barátnéi összegyűlnek, és vacsora után dada szó mellett kivilágos virradtig „kóloznak.“

Második a „svirác docsekivát“, azaz: a „dudást megvárni.“ A legények tudniillik 8—9 en dudást

fogadnak egy évre és az velük jár vásár- és ünnepnapokon a lányokhoz; ezt azután télen minden legény jó vacsorára és borra várja, persze hogy aztán az egész legénykompánia is részt vesz a „potya“ vacsorában, s ez így megy sorban, minden legény oda várja a „svirácot“ egy kis barátságos vacsorára.

Harmadik a disznótor; ide eljönnek a komák és *priátelják* (jó ismerősök) és reggelig mulatnak dudaszó és boros kancsó mellett.

Negyedik a „bábina“, (keresztelés.) Ide, keresztelés után két-három napra, minden rokon és ismerős egy palack bor és egy nagy tál süteménnyel jó, és aztán szintén mulatnak dudaszó mellett, nem tekintvén azt, hogy a házban kis gyermek is beteg asszony van, kinek nyugalma van szüüksége.

Ötödik a „kóló“, (kőr) ez nemzeti táncuk. A lányok és legények vasárnaponként összejönnek egy erre kijelölt helyre, mire a lányok kört képezvén, dudaszó mellett estig járnak.

Hatodik a „diván“, (beszélgetés.) Ez tiltott neme a mulatságnak, de a fiatalság mohón kap rajta, mert tudvalevő dolog, hogy a tiltott mindig nagy ingerrel bír az emberre. Egy a lányok által kibérelt házban esténként összejönnek a legények és lányok, és ott reggelig mulatnak tambura vagy dudaszó mellett. Itt történnék a szerelmi vallomások és gyakran véres verekedések is. A lányok gazdasszonyuknak lopott lisztet, zsirt, tojást, stb. hoznak. A jobbnevelésű lányok nem járnak e helyre.

A közhatalóságnak gátolnia kellene az ily fesztelen mulatságokat, melyekben az erkölcs megromlik s hol minden rosznak magva gyökerozik.

Lengyelebb mulatságuk a lakadalom, de ezt már más alkalommal megírom, s ezzel bevégeztem a bunyevácok ismertetését.

L—i A—l.

Erdélyi képek.

XXII. Kolozsvár két utolsó bástya-kapuja.

A középkor egyik szokásai közé tartozott nevezetesebb városait kőfallal keríteni, s valóban ez szükséges is volt, mert akkori idők mindennapos zavaraiiban alig nyújtott biztos menhelyet még az ily város is.

Kolozsvár, — mint a kis Erdély egyik legnevezetesebb pontja, — szintén fallal volt kerítve.

Kolozsvár a római császártól alapítottak vélik

s ettől akarják Claudiopolis nevét és származtatni.

A néprege ugyancsak a rómaiak telepének mondja, de hozzá teszi, hogy az rombadölvén, erdőség lepte el s így valószínűleg feledésbe megy, ha egy nyájör — a magyarok bejövetele után, — véletlenül fel nem fedezi: a pásztor, a nem messze fekvő kis falu, Kolozs lakója volt, ki által a kolozsiak birtokába jutott, a kik aztán Kolozsvárnak nevezték.

Kezdetben, — természetesen — csak falu volt s várfalát csak 1405-ben kezdte építeni, melyhez Zsigmond király is hozzá járult, e célra hat malmot adományozván.

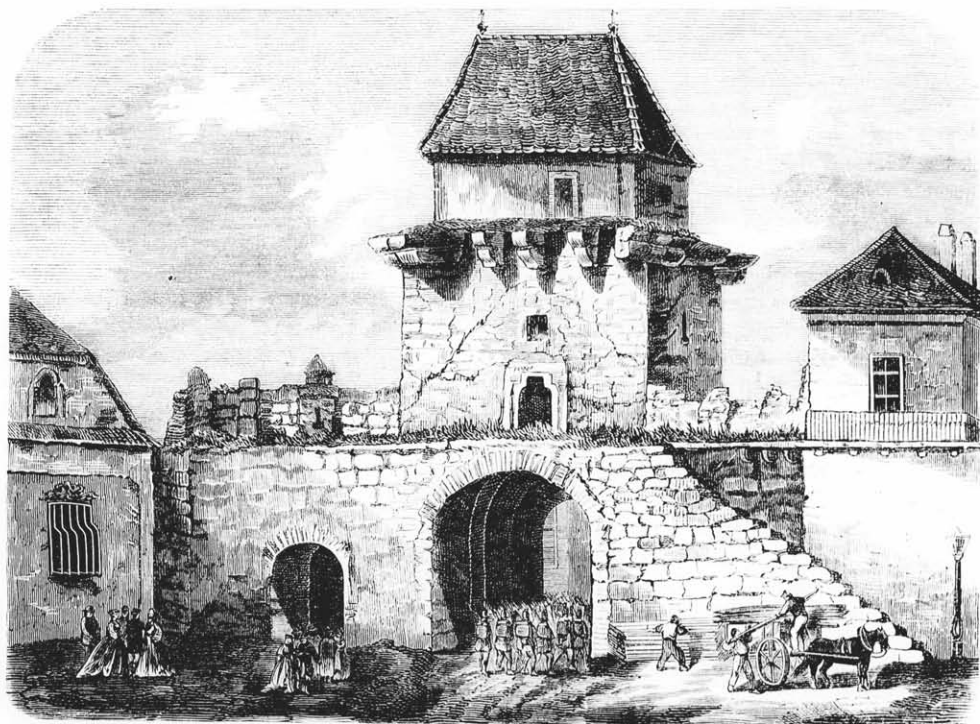
Ezen fal, mely csak Mátyás király alatt végeztetett be s melyből egyes vonalok még megvannak, négyszöget képezett oly formán, hogy keleti oldala két, a délhugati és északi pedig egy-egy kapuval volt ellátva, melyek veszély idején nehéz ajtókkal zártattak be.

1784-ben utószor javíták meg e falakat, a Hóra lázadás ellen, — s a bekövetkezett béke napjaiban nemesak hogy nem gondoltak többé vele,

játszottak Kolozsvár történetében, melynek igazolására csak két epizódot említek:

A török szultán 1658-ban tatár sereget küldött az engedetlen II. Rákóczy György fejedelem ellen. A tábor Kolozsvár alá jő, váltságul 30,000 tallért követel.

Amer Márton királybíró ki is hozza felét, más feléért azonban a khán őt letartóztatja s a vár alá küldi a pénz sürgetésére. El is viszik az erélyes férfit, de ő azt kiáltja fel a polgároknak, hogy mindent megtegyenek az oltalomra, mert ha a tatár bemehet, mindent kirabol. Amer ezért örök rabságra vettetett.

A hid-kapu Kolozsvárt. (Péteiffy D. rajza.)

de 1805-ben — tehát négyszázados ünnepén, — több helyt bontani kezdtek s ez időnkint addig ismételtetett, míg ma a várfalból csak egyes vonalok, s az öt kapuból még csak kettő áll fenn, melyekre szintén kimondatott már a halálos ítélet.

Ezen kapuk alakját mellékelt két képünk mutatja, melynek elsője a vár keleti részén lévő magyar, — a második pedig az északi oldalon fekvő hid-kaput ábrázolja.

Ezen várfalak és kapuk, — emlékiróink följegyzései szerint — időnként nevezetes szerepet

A khán azonban megtudandó a város fizetőképességét, cselhez folyamodott. Egy drága öltönyt küldte be s olesón árultatá. Egy gazdag kereskedőnc, szerencsétlenségre megveszi, mire a khán újra ostromot kezd s 100,000 tallér sereget fizetett.

1660-ban ismét Seid basa jő II. Rákóczy ellen; a fejedelem keresztül vonulva a városon, pár órányira üti fel táborát Ó-Fenes mellett; a basa követni akarja, de Kolozsvár bezárja kapuit. Erre Seid — Lincig János királybíróat hivatja, ki megis jelen több társával, s bár bakók álltak hátuk

Viaskodás rozmatrókkal. (Szövege az 538. lapon.)

megett, a város kulcsait át nem igérik. A basa látva, hogy így sem boldogul, táborát felszedve, Kolozsvárnak indul, előre küldve jancsáraival Linciget, hogy kinyitassa a vár kapuit.

Lincig azonban azt kiáltja be, hogy ki ne nyissák a kapukat. A jancsárok a következőkben sejtve e szavak értelmét, a vezérhez hurcolák vissza, hogy méltó büntetését elvegye.

Seid basa azonban bámulá benne a honfi erényt s Linciget társaival együtt kaftánnal ajándékozva

meg, elhaladt Kolozsvár mellett a nélkül, hogy azt ostromolta volna. *)

A hid-kapu azonban, — melyet második képtünk mutat, — fekvésénél fogva is történelmi emléke Erdélynek.

Midőn bércs kis hazánkat még dákok lakták s a mai Kolozsvárt Zeugmának nevezték, — a rege szerint — itt dőlt kardjába a rómaiktól üldözött Decebál, utolsó dák király.

Péterffy D.

A r o z m á r.

Alakjára a rozmár (*Trichechus Rosmarus*) hasonlít a tengeri borjuhoz, csupán a kor szerint változó fogak száma s alakjára nézve különbözik. Minden rokonfaja közül óriási, tizenöt hüvelyknyi hossza s néha tiz-tizenöt font nehéz agyara által tűnik ki, melyek egész görbe alakúak, sehol nem üregesek s erősen fogják az állkapcsot.

Feje aránylag középszerű s ajkait gyapjas szőr fedi. A felső állkapocs sokkal kifejtettebb, sokkal erősebb az alsó állkapocsnál, miután az alsónak az agyarak közé kellett szorulnia. Ezért az orrlukák is egész fenn vannak, távol az ajakszéltől. — Szemei aprók, hanem fényesek, fülei egész hátra dőlnek s külkaramuk hiányzik. A rozmár hossza tizenyolc—husz láb, tizenkét láb a terjedelme, s kérgszerű, durva sertés szőr fedi egész testét. Rövid lábai a csuklókig elrejtve vannak a bőr alatt s öt erős karammal ellátva. Ahátso lábak még szélesebbek az elsőknél s evezőként használhatók. A kis fark alig vehető észre s inkább valami rongydarabnak, mint farknak gondolható. A négy emlő-bimbó a hason látható.

A rozmár, mint a többi tengeri borju (főka), szereti a csoportozást s néha egész raj száll ki a partokra. Hihetlen könnyűséggel kapaszkodnak a legmeredekebb szirteken is agyaraik segítségével. Ugyanez agyarak erős fegyverül szolgálnak a küzdelmekben, miket a kérlelhetlen ellenséggel: a jeges medvével kell folytatnia. A tengeri füvet is ez agyarakkal harapja s ebből áll főélelme.

Néha ugyancsak megrongálják az akadályok, miket le kell küzdeniük, ez erős fegyvereket is. Különösen a jégtorlaszok, mik utjokat állják, ha szárazföldre akarnak hatni. Alakjukra nézve az elefánt agyarihoz hasonlítanak, csak hogy sohasem nőnek oly hosszúra.

Ha csoportban tanyáznak, egy őr folyton vigyáz a közelgő ellenségre s a veszélyt messze elhallatkozó vonítással jelzi. Nem bátorságos a rozmárral vízben találkozni vagy megsebesíteni, mert egy

sebesült ordítására rögtön az egész csapat ott terem s dühösen támadják meg ellenségüket, felfordítják a hajókat, sajkákat. Marseur kapitány is tapasztalta, Phipps kapitány (később Malgrave lord) pedig beszéli, hogy vaggati útjában a rozmár vadászatra ment két tiszt a legnagyobb veszedelemben jutott, mert a megsebesülve elmerült állat csakhamar egész csapattal tért meg. Az egyik kirántotta a matróz kezéből az evezőt s csak nagy bajjal menthették meg a járművet. Ha egy másik hajó nem érkezik segélyükre, elvesznek. A legnagyobb dühvel hagyták oda a megerősödött ellenséget a rozmárok.

Kicsinyeiket végtelen szeretik s a küzdelmekben, hogy semmi baj ne érje őket, a nöstények hátukra veszik. Ha nagy veszedelemben vannak, lábaik között mentik meg s még a halottakat is magukkal viszik. Azután néha-néha fölmerülnek a vízszínen, hogy lélekzetet vegyenek és ismét nagy ordítás között elmerülnek. Egy nöstény meglátván a csolnakban sebesült kölykét, oly dühbe jött, hogy agyaraival attunta a csolnakot. Másrészt nem is könnyűt őt megsebesíteni; a bőrkéreg sokat eltűr.

Hol nem nagy veszedelmet gyanítanak, ott nem is oly óvatosak s ilyenkor leghamarabb el lehet ejteni. A szárazon is csak úgy védik magukat, hogy csapkodnak agyaraikkal s dühösen megtámadják az ellenséget.

Számuk napról napra fogy, mert tekintet nélkül, öregot fiatalot, egyformán pusztítanak. Már egész a jeges tengerig vannak szorítva. A bennlakók szívesen vadásszák, mert húsát különösen finom csemegének tartják. Szalonnája fehér s majdnem olyan, mint a disznóé.

A rozmárnak a felső állkapocsban négy első, lenn kettő vagy egy foga sincs. Szélső fogai hosszúak, kiállóak, farka majdnem egészen hiányzik.

*) Kőváry „Erd. építészeti emlékei.”

A magyar király és királyné megkoronázásának egykoru leírása 1655-ből.

Nem lesz érdektelen olvasni az alább közlött eredeti levelet, mely I-ső Leopoldnak és anyjának magyar királylány és királynévé koronoztatását írja le. Ez okmány így hangzik.

Memoriale.

Anno 1655 6 junii volt Pozsonyban az Császárné koronázattya.

5-ik junii. Aláhozták az koronát, vitték a jezsuiták tornya alá, másnap az követek mind az templomban gyűltünk.

Az Császár (III. Ferdinánd) bejőve az templomban tíz óraker Feleségével, fiával.

Az Császárt székből hozták, letették ő felségét az torony ajtaja előtt, az császárné mellette állva balfelől; az gróf asszonyok talán huszan kezeket fogdoszták ő felségeiknek, némelyik megakartá csókolni az császár kezét, nem engette, az császárné kezét megcsokolták, azután az szoknyája prémit illették meg.

Azután az császárt visszavitték a nagy oltárhoz és fejében tették az császári koronát.

Az császárnét az torony alá az koronához vitték, innét kijővén, előtte 26 praepost, abbas, püspök jött ki az nagy oltárig, két ágas süveg volt az fejében mind az 26, kiki egy-más felől ezüst keresztet (talán inkább pásztorbotot) vittek.

Az papok után *Forgács Ádám* vitte az arany keresztet, azután *Nádasdy Ferenc* vitte az sarkantyut, utána *Zrinyi Miklós* (a költő) az koronát vitte (talán az ország-almát, vagy vezérbotot.)

Azután az palatinust¹⁾ vitték, az ölében volt az korona egy veres bársony párnán, utána az császárné volt igen hosszú farku (uszályos) fejér szoknyában, egy szép magas korona az fejében,

utána tíz fraucimmer (udvarhölgy) mezitelen vállal, félig mezitelen mammával (mellel) hasonló hosszú farku fejér szoknyában.

Vitték az nagy oltár eleiben; ott volt egy trónus, arra felült, aztán térdre állott, leis borult, misét hallgatott.

Azután felállt az Érsek, az magyar koronát az jobb vállára tőtte s megáldotta, az maga koronája is az fejében volt.

Azután ismét mise lőtt, az meglévé, hasonló ceremoniával vitték vissza az torony alá az koronát.

Azután az nagy magyar Gr. urak (grófurak) mind lóra ültenek, az Palatinus is. De nem igen nyomta az kengyelt,²⁾ Csáky István nem ült lóra, ő felsége igen szép aranyos szekerben ült, felesége mellette, az új király (I-ső Lipót) az urak után, előtte (a koci előtt) ment.

Sok cifra prémes népek jelen voltak, ő felsége az egész országot ebédre hívatta, becületesen tartotta, veres bort, fehér bort, tokaji bort, sert ittanak, az ki mint (akart) úgy ivott; úgy hallottam, senkit nem erőltettek³⁾, én nem voltam az vendégségben.

Az király koronázattya 27-ik junii volt hasonló ceremoniával, (igy) az király koronázattya több ceremoniával posztón való járással, kötelen járó jelentétekkel⁴⁾, pénz hányással, az városan kívül való megesküvéssel, Majestasra való felmennéssel⁵⁾, ott négy felé való vágással, sok ágyu kísütésével, számtalan sok ember jelenlétével. Akkor az kívül való dolgokat akartam nézni, nem voltam az templomban.

Közli: **P. Szathmáry Károly.**

Az emészek (termeszek) állama.

Ha a földgömb azon részén tartózkodunk, hol a nap függőlyesen löveli alá sugárait és a hol annak heve buján és sokszerű alakban hozza létre a meglepő növényeket, — t. i. a forró földövi égajl alatt, az erdős helyeken s az emberi telepek közelében, nagy földhalmokat veszünk észre, melyeket első tekintetre az őslakók egyszerű kunyhóinak kell tartanunk. Ezen halmok 2—12 láb magasságnak, de nem bírnak íves tetővel, mint a mi határdombjaink, hanem több apró, hegyes torony

¹⁾ Vesselényi Ferenc, ki úgy látszik, már ekkor beteg volt.

ból állnak, melyek egymás mellett és fölött összefüggvén, a közép fő torony körül különböző magaslatokban sorakoznak.

Ezen dombok lakóival megismerkedendők, hasztalan keresünk bejárást, köröskörül minden el van rokesztve, s az egész terület erősen összeenyvezett

²⁾ Azt jelenteni, hogy mint beteg, nem igen délelegen ült lován.

³⁾ Magyarországon, és kivált Erdélyben az itatra erőtetés nagy divatban volt.

⁴⁾ Kötél-táncosokat ért talán alatta.

⁵⁾ A király dombra való felmenetelt érti.

anyagból áll, mely az építménynek kellő tartósságot kölcsönöz. De hát mik ezen dombok? Nem lakok, de nem is határdombok, mert ezekhez nem való oly szilárd anyagszer? vagy talán olyan komoly helyek, hol egy főnöknek hullája nyugszik — óriási indus sirhalmok?

Ha esős időben érkezőnk ezen tájakra, egyszerre — főképp este — tömérdek apró rovarok jelennek meg, melyeknek az előtt nyoma sem volt látható. Nagyságuk olyan, mint a barna hangyáké, fehér potrohval és hátulsó lábakkal, sárga fejvel és három mellékszemmel, melyek a két kurtácsáp közt állanak, satealaku rákonyokkal és 4 gyöngeszárnnyal, melyek úgy vannak alkotva, mint a szitakötőéi. Ezek az *emészek*. (1. ábra.)

Ezen apró állatokat mindenfelé széthordja a szél; betévednek a lakokba, neki rohannak a víznek, meglepik a hajókat, melyek nem messze horgonyoznak a parttól, s köröskörül beborítják a mezőt és erdőt. A légút azonban rövid tartamu, a szárnyak csakhamar kettétörnek, s már másnap számtalan emész szolgál más állatoknak martalékul; mindennemű rovarok, hüllők, madarak és emlősök hizlalják magukat az emészek testével.

De nemcsak az állatok, hanem az ember is kiveszi a maga részét: a hottentották nyersen eszik, Guinea lakói nagy tőklapackokba szedik össze s megpörkölté, mint mi a kávé-babot, mint cukormüvet használnak föl; az indusok liszttel keverik s lepényt sütnék belőlük, mely a mandolator-tához hasonlóan izlik. A gerincórosak idegerősítő szer gyanánt élnek velük.

Az emészeknek ezen általános veszedelme közben nagyszámu apró, fehéres rovarkák tűnnek fel, melyek azelőtt nem voltak láthatók, s melyek most az emésztelepekben nagy gyorsasággal mozognak. Észrevehetni rajtuk, hogy nem élelmet keresnek, hanem más valamit. Végre megtalálták azt; most a tömeg két emész köré gyűl össze, örömeiket minden módon nyilvánítván, tova vonulnak s az említett két emészt tolják vagy viszik magukkal, ha nem képesek előttük elég sebesen lépdelni.

Kövessük egy kissé ezen csapatot, fogott prédájukkal. Ha alkalmas helyre jutottak, az egész társaság roppant tevékenységet fejt ki. Egyik úgy, mint a másik földet hord össze, térszanemű tömeggé gyurja és enyvezi azt, s a két elrabolt

emészt beboltozza úgy, hogy rövid idő alatt kész ezek számára a lak, de a melyet többé el nem hagyhatnak, minthogy a bejárás igen szűk és azon csak a szerény dolgozók bujhatnak keresztül.

Ezen befalazott sejttel egy állat-államnak van alapja letéve: a rabolt fogoly ugyanis egy hím és egy nőstény, királyi pár a kezdődő államban, s az apró tolvajok ifju emészek, melyek még csak fejletlen alakállapotban vannak — a dolgozó osztály. (2-ik ábra.)

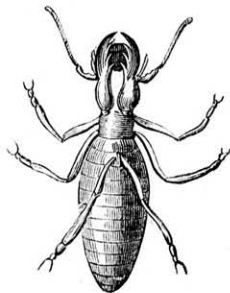
2. ábra.

Ezen osztály minduntalan új jóvevényekkel szaporodik, s köztük olyak is jelennek meg, melyek fél hüv. hosszúak s amazokat súlyban tizenötszörte meghaladják. Ezeknek fején nincsen szem s a rákonyok oly erősek, mint a rák ollója. Ezek is emészek, de már magasabb fejlődési fokon, mint a dolgozók; nemetlen vak bábok, katonák az államban. (3-ik ábra.)

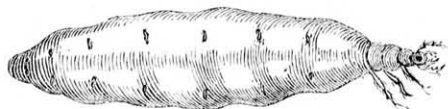
Az emészeknél különbözőleg alkotott egyedek egyesülnek, hogy munkamegosztás és kölcsönös gondoskodás által egy tökéletesen szerves államot képezzenek, hol minden egyes a rámért kötelesség teljesítése alól az egésznek fennállását és terjedését eszközi. Az emész-állam három rendbeli egyedekből áll, u. m. *dolgozókból*, a termelő rendből, *örökből*, a védrendből, *nemzőkből*, a fejedelmi rendből.

Mihelyest a fejedelmi pár új palotájában elhelyezkedett, megkezdik a párosodást, mi mintegy intéstül szolgál az építkezés tovább folytatására. A királyi csarnok körül tömérdek szoba épül, melyek a királyi család díszörségét tevő emészekből hemzsegnak.

Tassankint növekszik terjedelemben a király-

3. ábra.

4. ábra.

né s a lak mindinkább szűkül. Ekkor a cseléd- és előszobák lerontásához fognak s ezen rombolás mindaddig tart, míg a királyné egy pár hűvelyknyire nem növekedett. (4-ik ábra.) A felduzzadt potroh fel s alá hullámszik s a tojás megkezdődik. Csak most fejtenek ki a dolgozók kellő tevékenységet, sejtekhez sejtek épülnek, melyek ajtók- és tornácoknál fogva függenek össze. Még az örök nem mozdították meg rágonyaikat, kevélyen járnak ide s tova, megnézik a szobákat, felmásznak a falakra, csápjaikkal a dolgozókat nagyobb munkásságra serkentvén.

De hát ezen honyék semmit nem tennének a közjóra? Ó igen! Jaj az ellenek, mely a lakhoz közeledik, bárki legyen az, megfogják erős karmaikkal s csak halálukkal adnak kegyelmet. Ne próbáljunk pusztá kézzel ezen halomban vájkálni, mivelünk is hasonlóképen bánnak, bevágván erős karmaikat az örök a bőrbé, melyet még akkor som bocsnak el, ha ketté vágatnak.

Mialatt kívül erős fölfigyázat alatt élénken foly a munka, belől a királyné szobája felé örökös futkozás lel helyet. A cselédség nagy száma előre igyekszik kikémleni a pillanatot, melyben a péték világot látnak, hogy azok rögtön az újondepült gyermekszobákba helyeztessenek. A dolgozók másik csoportja messzire vonult, hogy az élestárakba élelmet szerezzen, melyek egymás fölibe és mellé építvék, mindenütt ajtók és hidak által tömkelegszorúleg összekötve.

E szerint az egész emészpítmény különböző téreből áll; a *királyi lakból*, a körötte fekvő *cselédszobákból*, s a minden oldalon és emeleten végig húzódó *gyermekszobákból* és *éléskamarákból*. A szobák száma a tojások mennyiségével együtt szaporodik.

Folytonos tágulás által minduntalan növekszik az emészek laka, s ezen nagy halmok, melyek az imént bámulásba ejtettek, korántsem sirok, hanem ilyen élő teremtmények lakhelye, egy emész állam összefüggő épülete.

Külsőleg azon emészhalmonknál minden élet ki-aludtnak látszik. De próbáljuk csak azt szétrombolni, a holtak látszó város fölelevenül, az összes dolgozó sereg a romlás színhelyére tódul, hogy azt kijavítsa, midőn az örök védőleg állnak mellettük. Hihetlen gyorsasággal ki van a rontás ja-

vitva s a dolgozók és örök ismét visszavonulnak a lak belsejébe.

De hát hol veszik ezen állatok az élelmet, ha ők a világosságtól mindig elvonultan élnek? Erről is gondoskodik a dolgozó osztály. A város belsejébe a föld alatt ágyú nagyságu járatok vezetnek, melyek mint a vízvezető csatornák, mindenfelé elterjednek. De ezen csövekben nem foly víz, hanem folytonos sürgés forgás lel helyet; egyik csapat élellemmel megterhelten tér haza, a másik pedig azt megszerezni megy.

Az emész-államtól a legkülönbözőbb irányban terjednek el ezen földalatti menetek és ott végződnek, hol a kerestett élellem föllelhető. Ezen élellem elhalt fából áll, a zöldet az emész nem szereti. A fában nem igen válogatnak, az ő rágonyaikat minden elhalt darab kedves. Az eddigi tapasztalatok szerint csak két fát kimélnék u. m. az *indiai tölgyet* (*tectonia grandis*) és a *vasfát* (*sideroxylon*). A dolgozókra nézve gazdag lelvájnát képeznek az összedölt fatörzsek. Sétálás közben ugyanis gyakran talál az ember a vadonokban ledölt fára, mely az ember alatt azonnal összeroskad, mintha csak üres papir henger volna, midőn egyszermind porföleg emelkedik föl a romokból; az emészek minden fát elhordtak, csak a külső vékony héjréteget hagyták ott.

Ezen módon előnyösen hatnak a növényzetre, oltakarítván a hasztalan vén fát, s a fiatal növénynek tért engedvén a kifejlésre.

Ha ledölt fáknak hiányt szenvednek, az élő fákra másznak, s az elszáradt ágakon kísértik meg a módszeres kivájjást. Ha ilyen fák mellett víz el utunk, melyek holt ágaiban ezer meg ezer munkás hemzseg, hiába keressük az emészeket, mert egyetlen egyet sem láthatni. Csak hosszú kutatás után találunk a törzs mellett egy agyagból összeenyvezett utat, mely a talajból egyenesen a fa tetejére vezet. Ha ezen ut valahol betörik, azonnal megzavaratik a szabályszerű munkásság. Az agyagút ugyanis boltozott járat, mely az emészek élellem-helyéhez vezet, hogy azon át láthatlanul és háborítlanul juthassanak a városba, a honnan a szenvedett kárt rögtön igyeksenek beboltozás által helyreütni.

(Vége követt.)

Sz — — s.

Egy hét története.

— Augusztus 17. —

(VK.) A hét hősnője egy „királynő.” Nem olyan, a ki trónon ül, hanem a ki kötélén táncol. Maga

a porosz király — a tudtán kívül világtörténelm talapra jutott öreg Vilmos — adta neki a büszke

cimet: „Königin der Ascension.“ A német közönség pedig demokratikusabb, de szintén büszke névvel ruházta fel: „női Blondin.“

E hangzatos címek kíséretében köszöntött be hozzánk is az a tünemény, kit különben Braatz Eufrozina kisasszonynak neveznek. — Nevezetességét rózsaszínű falragaszok hirdették ökölnyi betűkkel, s a mi pesti közönségünk elég nagyvilági már arra, hogy a reklám zaját oly csábzenének-vegye, melynek ellenállani, lehetetlen.

A városligeti Blondin-tér tehát, hol négy év előtt a „Niagara hőse“ mutatá nyaktörő mesterségét, a mult szombaton délután tömve volt bámuló néppel, mely a kötélánc királynőjének hódolni és adózni sietett. A páholyokban csipkék és finom szalagok lebegtek, a számozott székeken az értelmiség nagy tömegben foglalt helyet, míg az állóhelyen a szorosabb értelemben vett nép sokfeje bámulta a száztíz lábnyi magasban kifeszített kötelet, melyre a Tamások fejszólválva jegyzék meg, hogy a falragaszok *számfajai* aligha tartozhatnak az exact tudományok körébe, a mennyiben egészet kiabálnak és csak felet érnek. Azonban ötvenhatvan lábnyi magasság is elég arra, hogy az ideges világ borzadó gyönyörrel nézze az ascensió királynőjét.

A katonai zenekar jókedvűleg harsogta el programját, midőn a „királynő“ megjelent, kormánypálcájával: az egyensúly-rúddal. Taps és éljen köszönték. Nem oly szép nő, mint a szavahihetlen Fama hirdeté, hanem azért elég csinos, — kissé erős vonásokkal s ruganyos tagokkal. Mosolyogva lépett a kötéltre, melyen egy „allemande“-ot táncolt, lebegve oly könnyeden, mintha semmi súlylyal nem birna; majd széket tett a kötéltre, leült rá, később a karjára, bekötötté szeméit, láncot tétetett kezére lábára, s ő csak oly biztosan járt, ugrált, forgott a vékony kötélen, mint egy ügyes ballerina a széles színpadon. A nézők bámulták, s Eufrozina kisasszony mindig merészebb lön. Fölül akarta múlni önmagát, s — mint a következés mutatá — erején is fölül mert.

Egyszer csak azt láttuk, hogy karjánál fogva akadt fön a kötélen. Képzélhető a zavar. A félelem bezárta a szempillákat, de a kíváncsiság megint kinyitotta. Sikoltottak a páholyokban, s a résztvevő szívek hangosan dobogtak ijedtükben. Eufrozina k. a. pedig két kézzel kapaszkodott a kötéltre, s e pillanatban bizonyára szeretett volna jó éleccé lenni, hogy talpra essék. Volt szaladozás, s a közönség egy része tódult ki a térről, hogy ne lássa a — királynő bukását.

Még egy pillanat, s Eufrozina k. a. — hogy szépen fejezzük ki magunkat — „lebecsátkozott“ a négy ölnyi magasból egy halk sikoj kíséretében. Bizonyára meg is üthette magát, habár — mint másnap falragaszokban jelenté, — nem veszélyesen; de kapott volna bármily sebet — mi ez ahhoz képest, a mit becsvágán kapott?

Kocsiban vitték el, s bár aléltnak látszék, a kérdezősködésekre elég nyájasan mosolygott. A Blondin-téren pedig megbomlott minden rend, s egyszerre szabad lett a bemenet. A tűzijáték arany esőjét és Vezuv-kitörését díj nélkül nézhette, a ki akará.

A másnapi kötélánc pedig elmaradt, de nem telik bele sok nap, midőn Eufrozina k. a. megint fölrepül a kötéltre, hogy porba esett koronáját fölvegye. S e tekintetben boldogabb az igazi királynőknél, kik egyszer elesett koronájukat nem igen nyerhetik többé vissza.

Eufrozina k. a. arról is álmodozik, hogy a Dunán keresztül vonjon kötelet; de ez előzmény utána a hatóság bizonyára elég udvaris lesz az engedélyt — megtagadni tőle.

Nemde, napjaink meddőségét jellemzi, hogy mi egy tarka szoknyás kötéláncosnővel foglalkozunk ugyanakkor, midőn a világ egyik és másik pontja rendkívüli látványok színhelye?

Rapperswyl-ben vasárnap ünneplék Lengyelország oszlopának föllállítását, hol minden jó ember jelen volt, legalább egy sohaja, egy áldása által.

A szabad földön szabad légebe emelkedő oszlop, mint egy égbe magasodó tiltakozás, a művelt nemzetek rokonszenve közt avattaték föl. Nemes szívek, magas elmék, szabadelvű férfiak, száműzöttek fogtak ott kezet, azon reményben, hogy egykor az idő meghazudtolja Kosciuskó kétségbeesett sohaját: „finis Poloniae“. — Oly népnek, mely élni akar, s a nemzetek részvétét bírja, nincs vége. Föltámad elébb utóbb, s belép a boldogok sorába, honnan oly sokáig száműzve volt. Van különben is egy csodaereje, mely életének vékony gyökereit folyvást táplálja, s ez amaz erő, melylyel nem tud bele nyugodni a — balsorsba.

Az emlékünnepen magyarok is voltak jelen, volt-honvédtábornokaink közül Perczel és Klapka, kik — ha szóltak — rokonszenvüket bátran egy egész nemzet nevében fejezheték ki; mert hiszen mi nem csak rokonszenvet, hanem hálát is érzünk e szerencsétlen nép iránt, melynek fiai húsz év előtt eljöttek küzdeni értünk, s fegyvereink dicsőségére egy Bemet adtak nekünk.

Mig a szabadelvű világ teljes rokonszenve a

svájci magaslat felé fordul: a tudósok figyelme Kelet-Indiára van irányozva. — Világrészünk jeles csillagászai — fényképírók és messzelátók kíséretében — ott lesik most a rendkívüli égi tüeneményt: a teljes napfogyatkozást, mely hat percen át bársony-feketébe von egot és földet. A művelt államok nem sajnálták a nagy költséget, melylyel az oda utaztatás járt, csakhogy a tudományos ismeret megint újabb vizsgálódások gyümölcseivel szaporodjék. Ime ez áldozatkészség is mily fényes cáfolata ama vádnak, hogy korunk egészen — *anyagias*.

Egyébiránt valamint e kérdés vitatása, úgy sajtólag Rapperswyl és Kelet-India sem tartoznának tárcánk keretébe, melynek a fővárosi életet kellene magába foglalnia, de az itteni meddség fölött tollunk önkéntelenül szárnyat kapott, hogy a svájci hegyek közé, s onnan kelet felé röp-
penjen.

Idehaza most megint az idény kapufélfájához jutottunk, a hol már a nyári élet színét veszté, s a melytől az őszi idény még messze van. Most az egyedüli, a mi történt, a tanárok közgyűlése s a tanszerek kiállítása, mely elég érdekes ugyan, de oly csöndben foly, mintha összeesküvés volna. Nem is hat ki az életre. A Szent-István nap fényes körmenete, a császárfürdői tarka parkünnep s az országos honvédegyülés pedig a jövő napok történeteikhez tartoznak.

A honvédegyülést a Cimiselli-lovarkörben alkalmasint a „Hamlet“ szerepében fogjuk látni, midőn a „lenni vagy nem lenni“ fölött töpreng. A honvédelmi ügy megoldása után — mint sokan

hiszik, — ez egyletek forrásának nincs értelme, mert midőn mindenki lehet honvéddé mirevaló azt hangoztatni, hogy mi honvédek „voltunk.“ Mások azonban föl akarják tartani ez egyleteket a szegény volt honvédek stb. segélyezésére.

Azokban egy segély-egyletnek az eddigieknél sokkal szélesb alapon kell nyugodnia, mert ha csak volt-honvédek léphetnek bele, akkor a cél sohasem lesz elérve. Kell, hogy mindenki tag lehessen, ki a volt-honvédek balsorsán bizonyos összeg rendes fizetésével segíteni kíván.

A gyűlés, melyre számosan jönnek mindenfelől, ez ügyben is határozni fog.

E hó második felében Budapest közönsége mintegy ki lesz cserélve. A pestiek vidékre mennek (orvosok Egerbe, dalárok Debrecenbe,) a vidékiek pedig Pestre jönnek, nézni a „szent jobbot“, résztvenni a népünnepekben, s éltetni „Bem apót“, melynek látványait hirdeti most fű, fa, — még pedig a szó teljes értelmében, miután a zugligeti fák oldalai is csak úgy tele vannak ragasztva élőleges színlapokkal, mint az utca-sarkok, volt honvédek egész csoportja pedig teljes szenvedéllyel vesz részt a budai szinkór harci játékában. Kkztük számosan, kik ugyanily jelenetekben a valódiság szinpadján: az erdélyi csatatérek is szerepeltek. Molnárnak kétségkívül sikerülni fog zajt és élénkséget vonzani a messzeeső Horváth-kertbe is, s mit nem tudna csinálni e fáradhatlan ember, ha nem a svábhagy tövében, hanem háza pesti élet központjában volna egy népszínháza.

V e g y e s k ö z l e m é n y e k .

Helyreigazítás. Szívesen közöljük a következő felvilágosítást, melyet N.Kanizsáról igen illetékes kezektől kaptunk egy korábbi, szabadságharc történetünkről szóló cikk egyik pontjára. — „A „Hazánk s a Külföld“ 30-ik számában, a 476-ik lapon Pataky Antal ur által közölt „Szomorú napokból“ című történeti rajzban az van a többi közt, mintha Nuceecz József volt honvéd tűzértiszt a legdurvább testi büntetést, melyet Haynau szabott rá, csak Schlick közbenjártára kerülte volna ki, s főkép azért, mert piárista volt. De Haynau sem a piáristáknál, hanem a grófok s báróknál kezdte az embert. Egy derék német auditornak köszönheti a büntetés elmaradását, kinek mindazonáltal csak annyiban sikerült közbejárhatni, hogy Nuceecznek 7 napi rövid vasban kiállott börtön után is ujra egy másik

bizottmány előtt kellett megjelenie, azon szigorú meghagyás mellett, hogy ha csakugyan „untauglich“ lenne, ismét börtönbe vezetessék, s ekkor bizonyosan ő sem kerülendette volna ki a durva büntetést. A kommissio elnöke azonban az említett auditor által előre értesülve levén Haynau szándékáról, emberileg bánt el az ártatlan delinquenssel, t. i. besorozta osztrák katonának. Így menekült meg a botbüntetés alól. Pataky ur azt is írja Nuceeczről, mintha ő lett volna az első, ki a görői kórházban meghalt. Hála istennek Nuceecz most is él, küzdve, mint többi bajtársai, s köszöni Pataky Antal urnak a szíves megemlékezést. — 1849-ki november hó 8-án Görbe érkezvén jó egészségben, 10-én pedig Románba, 11-én Udinébe, s így tovább, 22-én már Veronában volt ő is a kaszamátkban elesukva, mint

Markburgban felesküdtetett Kinszky-gránátos, és várta — a mint mondták — Radezky közbenjárására a végelbocsátást, vagy pedig a Florenc felé menetelt, minthogy ezen ezred gránátos osztálya akkor ott szállásozott. Azonban tizenegy nap mulva azt kellett hallania, hogy a gránátosokhoz „becsületes emberek“ valók, nem ilyen rebellisek stb. Tehát így jutott másodszer a Mazzuchelli cserepár ezredbe. Onnan Bécsig vitték, többet gyalog, mint vasúton. 1858-diki február 3-án pedig a magyar ember által gyűlölt frakkba és fekete kapcába felöltöztetve, Galicia Przmyl városába érkezett, honnan ismét a poroszokkal akkor tartott háboru miatt ő is kimasirozott. — Mig végre becsületes tisztjei maguk is megsokalván a sok huzavonást, 22 havi rendes szolgálat után öt bizonytalan időre szabadságra bocsátották. De 10 évig végkép meg nem szabadulhatván, jelenleg mint kiszolgált obsitos cserepár, szülőföldén, Nagy-Kanizsán van, mint elemi 4-dik osztályu tanító, ki már 48 előtt 5 évig, mint gymnasiumi piarista tanár működött.

— F. Gy. (*Történeti naptár.*) Augusztus 21-kén m. h. IX. Gergely pápa: 1241. — 22-én, m. h. Kazinczy Ferenc: 1831. — 23-án a grossbeereni ütközet: 1813. — 24-én tétett le a pesti lánchid alapköve: 1842. — 25-én tört ki a belga forradalom a „Portici néma“ előadása alkalmával: 1830. — 26-án, a mohácsi vész: 1526. — 27-én szül. Bertalan Voltán: 1812.

* (*Az olaj hatása a háborgó tengerre.*) Már a rómaiak korában észlelte Plinius, korának legnagyobb term. tudósa, az olaj hatását a háborgó tengerre. Az akkori természetbuvárok csekély olajat öntvén a vizre, a fenéki nézhettek, mert az olaj a vízszin mozgását kisebbitve, a sugarak áttörését, könnyíti. Bizonytalan, vajjon az ő és középkor hajósai használták-e ez eszközt a hajózás könnyítésére? Annyi azonban bizonyos, hogy korunkban már számosan használják; így a többi közt a mult század vége felé, a buvárok szájkömba olajat vevén, merültek le a vízbe, s aztán miután egy bizonyos mélységig eljutottak, az olajat bibocsáták. Az olaj a vízszinen elterjedve, mint egy hártya képezett azon, s ők a víz fenekén világosan láthatták a tárgyakat. A gibraltari nagy ostrom alkalmával az angol tisztok azt vették észre, hogy az odavaló halászok a tengerre csekély mennyiségű olajat öntvén, a tenger fenekén osztrigákat szedtek; hasonlóképen cselekedtek a Lisszabonból Tájoba visszatérő hajósok, ha

a víz háborgása nagy volt. Newportban, Rhode Islandban, a tenger majdnem mindig esendes volt, ha cethallal terhelt zsiros hajók álltak a kikötőben. — Mi az oka, hogy az olaj ily hatással bír a háborgó hullámokra? Franklin Benjamin, ki minden dolognak okát fürkészte, következőképp magyarázza e tüneményt. A szél, a vizen átnyargalva, azt hullámozásba hozza; e hullámozás tartós szélnél új hullámozást, ez utóbbi ismét újat hoz létre, ép úgy, mint a mélységbe dobott kő vagy más súlyos tárgy. A kis hullámok mindig nagyobbakká és szélesbökké lesznek, s nagy víztömeget vesznek fel magukba, — melyből a tulajdonképeni hullámok származnak. Franklin észlelte továbbá, hogy ha az olaj vizre öntve és az könnyebbségénél fogva mintegy a vízhez tapad, ez által visszafogó erő származik, mely az olajrészeket egymástól elválasztva, vékony hártává alakítja át azokat, és minthogy az ezen hártya által betakart vizen fujdogáló szél nem oly könnyen hozza mozgásba a vizet, így az esendes és tiszta marad. Az olaj hatása a hullámokra nagyobb figyelmet érdemelne, mióta azt is észrevették, hogy csekély mennyiségű olajjal a hajókat nagyob bajoktól is meg lehet óvni.

* (*A legnagyobb állatsereglet.*) mi valaha Európába érkezett, alkalmasint a londoni „Land an Water“-féle hirlap által ismertetett lesz. Egy Casanova nevű utazó ezelőtt vagy 10 hónappal Kassalába, Felső-Nubia vidékére utazott, hogy ott élő vadállatokat gyűjtsön. Rövid idő alatt sikerült is neki 32 elefántot, 8 zsiráfot, 20 antilopét, 16 buffalot, 2 féle faju szarvorrut, 1 nilusi-lovat, 12 hyonát, 4 oroslányt, 4 strucmadarat, 12 szarvasmadarat, 2 óriási gólyát (Kranich), 1 bustardot és számos más apróbb madarat összeszerezni. Egy része ennek ugyan az Európába szállítás alatt elveszett, de a legszebb és legtrikább példányok megmaradtak, így a kettős-szarvu rhinoceros is; ez különbözik az indiai rhinocerostól, miután nagyobb s inkább oly elefánthoz hasonlít, melynek még ormánya ki nem nőtt. A rómaiak idejétől fogva még nem igen volt ily állat Európában. Ára 1000 font sterling.

* (*Uj bolygó.*) Utikából, New York államban, jelentik, hogy Peters ur, a liechfieldi csilagdában felfedezte a századik bolygót. A bolygó a 11. rangosztályba tartozó csillagok fényével bír. Azt hiszik, hogy e bolygó azonos a Coggia által Párisban felfedezettel.

ezek a bolgár fölkelésben akarnak részt venni. Főlegesen okodás, miután már úgys tudva van, hogy Bukurestből vezették az egész bolgár forrongást.

* (Jovanovics Wladimir) Péterváradról katonai fedezet alatt a gőzhajóval Pestre megerkezett, és a poroszlo-kaszárnyába zárattott. — Testvére Jovanovics Joco, ki Zágrábban elfogva volt, de ismét szabadon eresztették, onnan kiutasított és felügyelet alatt illetőségi helyére, Zimonyba szállítottott.

* (Karagyorgyovics herceg,) mint beszélük, oly módon lett a szerb összeesküvés perében kompromittálva, hogy titkára Trifkovics lefoglalt iratai között megtalálták azon nyugtákat, melyeket a pontos pénzügyi kezeléséről ismeretes herceg azon egyénéktől vett, kiknek titkos célokra pénz szolgáltattott. — Ezen egyének közül többen a belgrádi elitéltek között szerepelnek, és ezen okmányoknak, az ősszegnek, a dátumoknak összevetése igen fontos következtetéseket nyújtottak. A vizsgálat további folyama adta a további gyanúokokat. A fogoly herceg, beteges idegizgultsága miatt felkérte a törvénszékét, hogy a vizsgáló bíró általi kihallgatását egy ideig elhalasztssa, minthogy ő most nem képes vállaltás fáradaimait kiállani.

* (Egy fenyegető névtelen levél) nagy aggodalmakat okozott közelebb Temesvárt, kivált a Gyárvárosban, ugy hogy a pandur-örjáratok hatlövétű revolverekkel voltak felfegyverkezve. Ezen elővizgázat oka a következő fenyegető levél volt. Kívül: Küttel Károly Polgár Mester Temesvár. Belül: A tanúoshoz. Szombaton, aug. elsején, a gyárkúlváros polgárai kötelezetnek, hogy a Mária-szobornak a József város felé eső részén egy jól elzárt ládában fél lábnyi mélységre 30 ezer ftót ássanak el, mert különben az egész gyár égni fog. Ha leselekedni mernek a pénz elvivőjére s a leselekedőnek valami baja esik: ez annak lesz a jele, hogy az egész gyárra hasonló sors vár. A rablóbanda.

* (Rablás.) A múlt héten, közel az aradi országúthoz, reggeli 9 órakor, Schenk Simon kisperegi keresztud, egy zoldre festett kocsin utána hajto három rablótól megtámadtatott, s azonkívül hogy a nála volt 600 frt pénzt elvették, még válba is lötték. A szarenosélet aztán mintegy fél 12-kor hozták be egy kocsin, hogy legalább Aradon orvosi segélyben részesülhessen. A rablók arca feketére volt mázálva, hogy rájuk ne ismerhessenek.

* (Tűzvész.) Bakonyváran, Veszprém megyében, a napokban nagy tűzvész ütött ki, mely 67 házat, 28 istállót és csúrt és a r. kath. templomot megemésztette. A belügyministorium felhívja a községek a károsultak felségélyezésére.

* (A lengyel szabadság emlékére) e hó 16-án leperztek le Svájcban, Rapperswylben. Ez emlékre hazánkban is adakoztak s a leleplezésre Klapka, Perczel és b. Podmaniczky Frigyes is elmentek.

* (Rothschild testvérek) 1859-ben 700 millió frankot szereztek Olaszországban, s szerencsés

vállalatok által 15 év alatt 1500 millió frankkal szaporították vagyonukat.

* (Paskievics hg.) fivére annak a Paskievicsnek, kit 1849-ből ismerünk, a mult hó végén Moszkvában agyonlötöte magát.

* (A párisi ifjak zavargása) legelsőbbben azon tüntetéssel kezdődött, melyet a 13 éves Cavaignac mellett az iskolában tartottak. Cavaignac az 1848-diki köztársaság elnökének, Cavaignac tábornoknak fia, s a görög nyelvben tett előmeneteleért a kitüntetendő tanulók közt volt. Midőn az oktatásügyi miniszter nevével említtette, a jelenlevők viharos tetszésben törtek ki. Mindenkinek szeme a tanulók csoportja felé irányult, honnan a gyermeknek elő kellett lépnie, hogy az emelvénnyen, melyen az oktatásügyi miniszter mellett a császári herceg foglalt helyet, a jutalmat átvegye. A fiatal Cavaignac nem mozdult meg padjáról. Duruy ur ismétlé nevével, egy tanár int a gyermeknek, ez azonban haboz és egy mozdulatot teszen. Ekkor vele átellenben egy hölgy emelkedik fel, s parancsolólag maradásra inti, — ezen hölgy anyja, Cavaignac tbc özvegye volt. A jelenlevők felismerik a hölgyet, neki s gyermekének valóságos ovatiót készítenek, a tanulók magok is viharos tapsokban törnek ki, a fiatal Cavaignac elpirulva elrejtí arat s Duruy alig tud szóhoz jutni, hogy a jutalmazandók közül a következőt szólítsa fel. — „A Cavaignac név ifju örököse — mondja egy francia lap — nem akart kézzszoritást fogadni el annak fiától, ki atyját, mint valami gonosztevőt, éjnek idején egy koccsba vetette s Manzasból Hamba vitette.“ — A tüntető tanulók közül többen befogattak.

* (Egy család megmérgezés.) Bécsben az utóbbi napokban sok öngyilkosság volt, de legmegréndítőbb a következő, mely e hó 12-ikén történt. Kaiserné, egy bürze-ügnyök özvegye, nem régi-ben költözött fél Pozsonyból Bécbe, s Máriahilfben lakott 70 éves anyjával: Rutmann Katalinnal és négy gyermekével: Rudolfal (9 éves), Gusztávval (7 éves), Arminnal (5 éves) és Hildegárdal (2 éves). Igen sanyaru körülmények közt éltek. E hó 12-én kellet volna szállásukból kiköltözni, melyhez a butort egy szatócsboltból bérelték. A szatócsnő reggel korán elment a butorokért, s elvitte azok egy részét, a másik részt Kaiserné visszatartá, de megígérte, hogy el fogja küldeni. A szatócsnénak már ekkor feltűnt Kaiserné zavartsága, s figyelmeztette rá a házbelleket. Később ismét visszatért a szatócsnő, de most már az ajtó zárva találta, s kopogtatására kezdetben senki sem felelt. Később azonban az 5 éves Armin jelent meg az ablaknál, s azt mondta, hogy nagyanyja, anyja és testvérei alussnak, s neki megültötták az ajtó fölnyitását. Az egész nagyon feltűnő volt, s a háziak közül is többen sürgették a fut, hogy az ajtót nyissa föl, mig csakugyan föl is nyitá. Borzasztó látvány tárult szemük elé. Az ajtó előtt meghalva feküdt Kaiserné és Gusztáv, egy szalmaszék mellett; az ágyon Rudolf, a dívánon Rutmanné, s mellette a kis Hildegarde. Csak az utóbbi adott meg

életelt, a ajkai kösd tejet öntöttek, de minden kísérlet haszontalan maradt. Cyankalival mérgezték meg magukat, mit theában ittak meg. As egész családból Ármin maradt életben, ki épen as utóán járt kint, s akkor lépett a szobába, midőn a két nő és a gyermekek már bevették a gyorsan ölt mérget. Mifé a kis fiú elbesséli: anyja fölszólitotta; hogy igyék ő is as aszaltan levő cséségéből, de a fiú nem akart, anyjának pedig már nem volt annyi ereje sem, hogy as ajtót bezárja, s Arminnal sáratta be. As ismerősökhöz intézett levélből kitétnik, hogy a két nő már régeb-

ben el volt határozva e borzasztó lépésre. A halottakat a közkórházba vitték, Armint pedig egy kőfaragó vette magához.

Hibajegyzés. Mult számunk 4-ik oldalán a „luxemburgi palota” s a „francia törvényhozó testület palotája” rajzai alatt as aláírások tévedésből föl vannak cserélve. A 3-ik oldalon levő költemény 7-ik sorában pedig *érdekein* helyett *érdekéin* olvasandó.

A haj fenntartásának biztosítása mellett.

**Az egyes-egyedül létező
legjobb és legbiztosabb**

hajnövesztő-szer.

Nincs már jobb valami

[A fe]haj

előmozdítására

mint a bel- és külföldön oly ismeretes és híressé lett; az orvosi kar által megvizsgálta, a legfényesebb sikereit koronázta, és ő ca. kir. apostoli Felségő

ellátott kítűnő

növésének

és fenntartására,

1-ső Ferencz József ausztriai császár által 1865. dvi novemb. 18-án 15,812—1892. sz. al. as összes auzs. csi birodalomra név; cs. k. kis. szabadalommal

Reseda-göndörítő-hajkenőcs

melynek szabályozott használatánál a fejtelő legkopaszabb helyei is teljhajttá válnak, a szárho és vére hajzat előtérzínővé válik, erősíti a hajtalajt, mindennemű korpaképzést per nap elatt eltávolít, a haj kihullását rövid idő alatt tökéletesen meggátolja, s a hajnak természetes fényt ad, és

hullámszerűvé

képezi, és a legkésebb korig megőrzi az ószálcsóli.

Egy tévely ára használati utasítással (hat nyelven) 1 frt 50 kr, postán küldve 1 frt 60 kr.

Immeteladók illis elengedésben részeseznek.

Főközponti szállítási raktár nagyban és kicsiben

Polt Károly illatszertész és ca. k. szabadalomtulajdonosnál Bessen, Hernak, Annagasse 445, saját házában, a heva minden irásbeli megrendelés intézendő, melyek a pénz előlege beküldése vagy postal utávétt mellett a leggyorsabban teljesítesznek. 410 12-6

Főraktár PESTEN egyedül

Török József gyógyszerész urnál

van, király-utca 7. szám a „szent Lászlókben.”

Göndöríti a haját.

Kopaszfoltoknak s haj kihullásnak a haj növesztő-szer.

Figyelem! Figyelem! a haj kihullás és korpaképzés ellen.

Medaille de la société des sciences industrielles de Paris.

Semmi öszhaj többé!

MELANOGENÉ

Diouquemartól Rouenből. Gyár: Rouenben, rue Saint-Nicolas 39.

A haj és szakálnak pillanetnyi gyors, — bármely árnyasatu, a bőrre névye minden kártékony hatás nélküli festésére.

Ezen festőszert legjobb valamennyi eddig használtak könt. Főraktár: Pesten Török J. gyógyszerész urnál, király-utca 7. sz. Ara 8 ft 50 kr, postán 30 kr-rel több.

Alttest-sérvben

szenvedők,

még olyanok is, kik régen szenvednek tévket, a jóval legtöbb esetekben a k élet és gyógyulásnak örvendenek Starzenegger Gottlieb sérkencőse által Kimerítő használati utasítás, számos meglepő, hivatalosan igazolt bizonyítványok előleges meggyőződésre ingyen adatnak. Megrendelhetők edényekben 3 frt 20 kr-rt aust. ért., egyenesen a foltalónál Starzenegger Gottlieb-nál Herisauhan, Appenzell Cantonban (Sveits), úgyszintén Formágyi F. ur gyógyszerésztárában a „sa-Máriához” Pesten, Széchenyi-sétátér, 26. szám a.

Publicität!

Anzeigen aller Art werden besorgt mit Schnelligkeit — Ersparnis von Porto und Spesen, sowie eigener Mühwaltung — Gratisbelege — Rabatt bei grösseren Aufträgen — Discretion Special-Contracte mit besondern günstigen Bedingungen bei Uebertragung der gesammten Insertionsgeschäfte. Sachse & Co. in Leipzig. Zeitung-Annoncen-Expedition. Filialhandlungen vorläufig in Bern und Stuttgart. Correspondenzen franco gegen franco.

Annahme von Inseraten für die „Allgemeinen Anzeigen der „Gartenlaube“ Auflage 200,000 Exemplare.